

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023

Aiempaa harvemmalla huume-hoidon ja -kuntoutuksen asiakkaalla on hepatiitti C

PÄÄLÖYDÖKSET

- Asiakkaiden yleisimmät ongelmia aiheuttavat päihteet olivat opioidit (80 %), rauhoittavat lääkkeet (58 %), stimulantit (53 %) ja kannabis (44 %).
- Yli puolet asiakkaista (55 %) raportoi monipäihdekäytöstä. Heistä 18 prosentilla ongelmallisimman päihteen nimeäminen oli vaikeaa.
- Suurin osa (60 %) aineiston asiakkaista oli käyttänyt jotakin päihdettä pistämällä viimeisen vuoden aikana.
- Positiivisen hepatiitti C -testituloksen oli saanut 26 prosenttia viimeisen vuoden aikana testatuista. Positiivisen testituloksen saaneiden osuus on puolittunut viidessä vuodessa.

Vuonna 2023 hepatiitti C oli viimeisen vuoden aikana testattu 54 prosentilla huume-hoidon ja -kuntoutuksen asiakkaista. Testatuista 26 prosenttia oli saanut positiivisen testituloksen. Viidessä vuodessa viimeisen vuoden aikana hepatiitti C -testissä käyneiden osuus on kasvanut 10 prosenttiyksikköä ja positiivisen testituloksen saaneiden osuus (Kuvio1) on puolittunut.

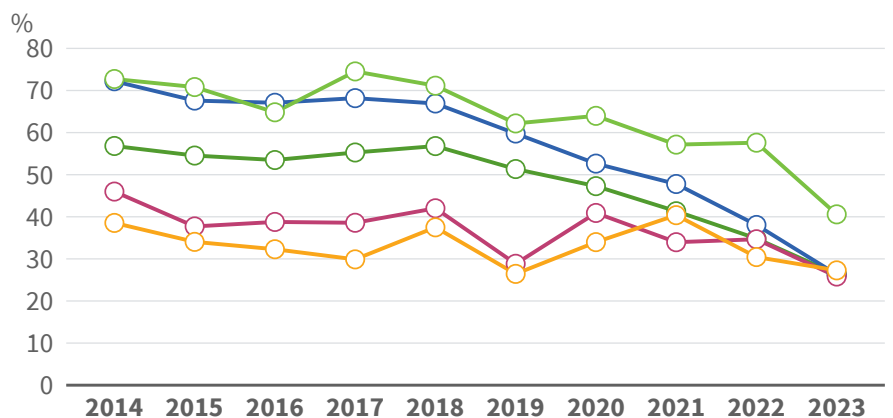
Pistovälineiden yhteiskäyttö on merkittävin hepatiitti C:n tartuntatapa. Asiakkaista suurin osa (60 %) oli käyttänyt viimeisen vuoden aikana jotakin päihdettä pistämällä. Näistä asiakkaista 35 prosenttia oli käyttänyt ruiskuja ja neuloja tai muita pistovälineitä yhteisesti.

Myönteisen kehityksen taustalla lienee useita tekijöitä, kuten [Suomen C-hepatiittistrategia 2017–2019](#), vuonna 2019 annettu [C-hepatiitin hoitopolkusuositus](#), hoitojen yksinkertaistuminen, hoidettavien määrän kasvaminen, hoidon yhdistäminen päihdepalveluihin, korvaushoitopotilaiden määrän kasvamisen ja hepatiittihoitojen toteuttaminen terveysneuvontapisteissä.

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden yleisimmät ongelmia aiheuttavat päihteet olivat opioidit (80 %), rauhoittavat lääkkeet (58 %), stimulantit (53 %) ja kannabis (44 %). Yli puolet asiakkaista (55 %) raportoi monipäihdekäytöstä. Heistä 18 prosentilla ongelmallisimman päihteen nimeäminen oli vaikeaa.

Tilastoraportti pohjautuu huumehoitoa ja -kuntoutusta antavien yksiköiden vapaaehtoiseen erillistiedonkeruuseen, jossa asiakkaiden tiedot kerätään anonymisti. Vuonna 2023 tiedonkeruuseen osallistui 37 huume-hoidon ja -kuntoutuksen yksikköä ja tietoja toimitettiin 1 022 asiakkaasta. Aineisto ei kerro kattavasti kaikista Suomessa annettavan huume-hoidon ja -kuntoutuksen asiakkaista eikä kaikesta huume-hoidosta ja -kuntoutuksesta, mutta kuvaa suuntaa antavasti asiakkaiden taustoja, päihteiden käyttöä sekä annettua hoitoa ja kuntoutusta.

Kuvio 1. Positiivisen hepatiitti C -testituloksen saaneiden asiakkaiden osuus viimeisen vuoden aikana testatuista vuosina 2014–2023 (%)

På svenska

Huvudresultaten och tabellbilagor publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

Sisällysluettelo

Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruu	3
Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden sosiodemografinen tausta ja elämäntilanne.....	4
Käytetyt päihteet.....	4
Ensisijainen ongelmapäihde, oheispäihteet ja monipäihdekäyttö.....	6
Huumeiden käyttö pistämällä	7
Tartuntataudit	8
Huumeongelmaan annettu hoito ja kuntoutus	9
Käsitteet ja määritelmät.....	11
Laatuseloste	14
Liitetaulukot	18

Tämän vuoden tilastossa huomioitavaa:

Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruu perustuu huumehoitoa ja -kuntoutusta antavien yksiköiden vapaaehtoiseen osallistumiseen. Asiakkaat osallistuvat tiedonkeruuseen anonymisti.

Tiedonkeruuseen osallistuvien yksiköiden ja asiakkaiden määrä on laskenut huomattavasti 2000-luvun alusta.

Vuoden 2023 tiedonkeruuseen osallistui 37 yksikköä ja 1 022 asiakasta.

Koska tiedonkeruuseen osallistuvien asiakkaiden ja yksiköiden lukumäärät vaihtelevat, tässä raportissa käsitellään pääasiassa suhteellisia prosenttiosuuksia.

Aineisto ei edusta kaikkea Suomessa annettua huumehoitoa ja -kuntoutusta.

Huumehoito ja -kuntoutus

Huumehoidolla ja -kuntoutuksella tarkoitetaan tässä ammattimaista, suunnitelmallista hoitoa ja kuntoutusta, jossa tähdätään huumeiden käytön tai lääkkeiden päihdekäytön lopettamiseen, vähentämiseen tai käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämiseen sekä asiakkaan elämänlaadun parantamiseen, kuntoutumisen edellytysten parantamiseen ja kuntoutumiseen.

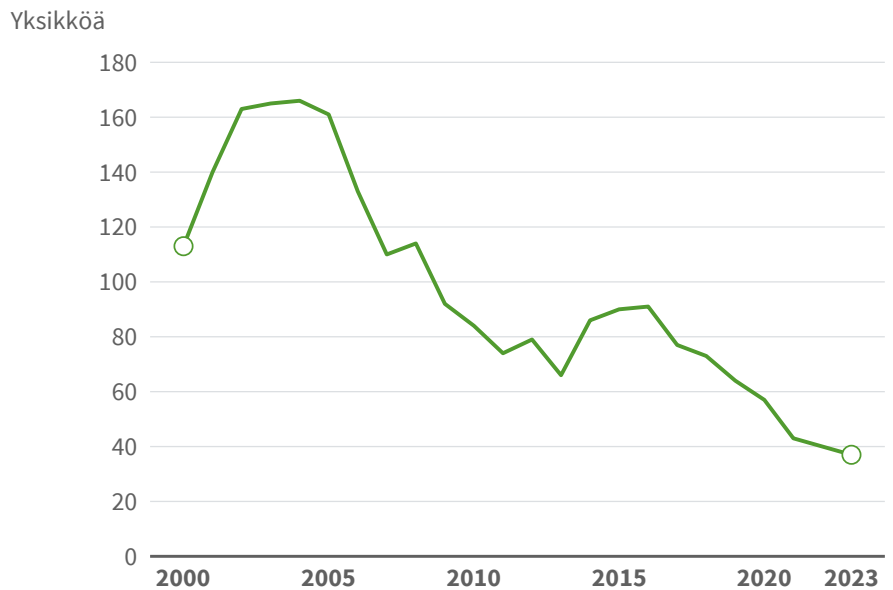
Huumeita käyttäville ihmisille tarjotaan muunkinlaisia palveluja (esim. pistovälineiden vaihto) ja hoitoa (esim. myrkytyksen hoito), joita ei ole sisällytetty tähän tiedonkeruuseen.

Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruu

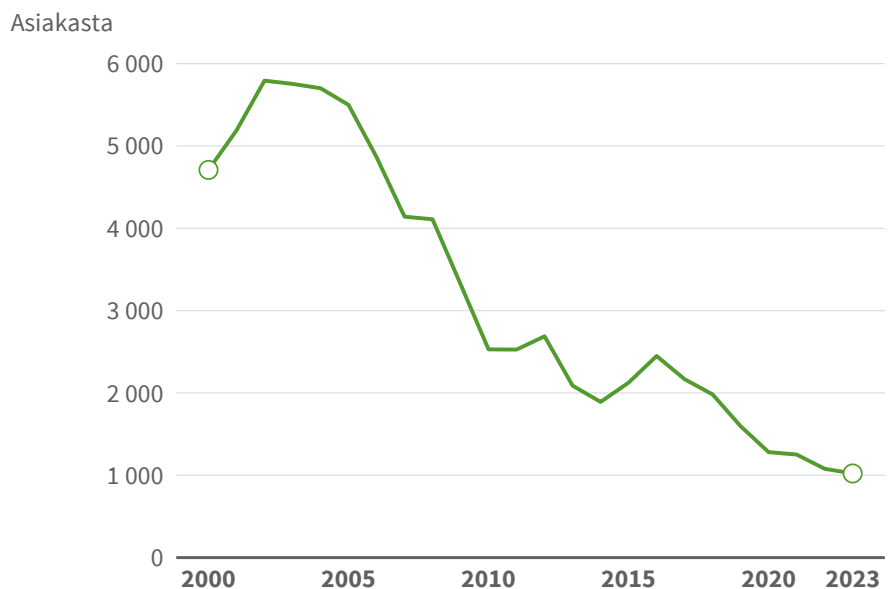
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää vuosittain tietoja huumeiden ja lääkkeiden päihdekäytön vuoksi päihdehoitoon tai -kuntoutukseen hakeutuneista asiakkaista erillisellä tiedonkeruulla¹. Tiedonkeruuseen osallistuminen on päihdehoito- ja -kuntoutusyksiköille vapaaehtoista. Osallistuvien yksiköiden ja palautettujen asiakaslomakkeiden määrä on vähentynyt selvästi 2000-luvun alkuvuosista (kuviot 2, 3).

Tiedonkeruu on Suomessa ainoa laatuaan, ja sillä saadaan tarkkaa tietoa huumeita käyttävien ihmisten sosiaalisista taustoista ja huumeiden käyttötavoista. Tiedonkeruun kattavuutta on vaikea arvioida (ks. laatuseloste). Aineistossa painottuu laitoshoidossa (54 %) ja opioidiriippuvuuden lääkkeellisessä korvaushoidossa (53 %) olevien asiakkaiden osuus.

Kuvio 2. Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruuseen osallistuvien yksiköiden lukumäärä 2000–2023

Kuvio 3. Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruuseen osallistuvien asiakkaiden lukumäärä 2000–2023

¹ [Lisätietoja tiedonkeruusta](#)

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden sosiodemografinen tausta ja elämäntilanne

Vuonna 2023 huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruuseen osallistuneiden yksiköiden kaikista asiakkaista naisia oli 28 prosenttia. Ensimmäistä kertaa hoitoon hakeutuneista 34 prosenttia oli naisia. (Liitetaulukko 1a.) Naisten osuus oli suurin alle 20-vuotiaissa (52 %) ja pienin yli 40-vuotiaissa (15 %) (Liitetaulukko 1b.)

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden iän keskiarvo oli 36 vuotta. Miehet olivat keskimäärin noin viisi vuotta naisia vanhempia. Ensi kertaa hoitoon hakeutuneiden ikäkeskiarvo oli 29 vuotta. (Liitetaulukko 1a.) Uudellamaalla asuvat asiakkaat olivat keskimäärin kuusi vuotta vanhempia kuin muualla Suomessa asuvat (liitetaulukko 4). Opioidiriippuvuuteen lääkkeellistä korvaushoitoa saavien asiakkaiden ikäkeskiarvo oli 39 vuotta, kun taas korvaushoidon ulkopuolella olevien opioidikäyttäjien keski-ikä oli 32 vuotta. Stimulantteja ja rauhoittavia lääkkeitä sekä vain alkoholia tai kannabista käyttävien ikäkeskiarvo oli 32 vuotta (liitetaulukko 1c).

Asiakkaista yhdeksän prosenttia oli asunnottomia (liitetaulukko 1a). 71 prosenttia asui yksin ja 17 prosenttia puolison kanssa (liitetaulukko 5). Puolison kanssa asuminen on yleisempää naisilla (27 %) kuin miehillä (13 %). 37 prosentilla oli vähintään yksi lapsi ja 14 prosentilla alle kouluikäinen lapsi. Naisilla oli alle kouluikäisiä lapsia useammin kuin miehillä. (Liitetaulukko 5.) Lastensuojelun tukitoimien piirissä oli 55 prosenttia miehistä ja 80 prosenttia naisista, joilla oli alaikäisiä lapsia.

Asiakkaista kahdeksan prosenttia oli säännöllisessä tai satunnaisessa työssä, ja yhdeksän prosenttia jonkinlaisen tuetun työtoiminnan piirissä (Liitetaulukko 1a.). Työttömiä työnhakijoita oli 51 prosenttia. Opiskelijoita oli koko asiakaskunnasta viisi prosenttia. Eläkkeellä oli 10 prosenttia ja muuten työvoiman ulkopuolella 12 prosenttia asiakkaista. Tässä tilastossa ”muuten työvoiman ulkopuolella” -ryhmä sisältää asiakkaat, jotka eivät ole työkykyisiä tai eivät hae töitä. Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oli kaiken kaikkiaan 78 prosenttia asiakkaista. (Liitetaulukko 1a.)

Enintään peruskoulun suorittaneita oli 53 prosenttia ja keskiasteen koulutuksen suorittaneita 36 prosenttia asiakkaista. (Liitetaulukko 1a.)

Käytetyt päihteet

Opioidit olivat ensisijainen ongelmapäihde 34 prosentilla tiedonkeruun asiakkaista (kuvio 4; liitetaulukko 2a). Ensisijaisena ongelmapäihteenä opioidit olivat naisilla (41 %) yleisempiä kuin miehillä (31 %). Opioidien vuoksi hoitoon hakeutuneiden asiakkaiden osuus kaikista asiakkaista nousi merkittävästi noin vuoteen 2010 asti. Vuoden 2013 jälkeen opioidien osuus ensisijaisena päihteenä on kuitenkin pienentynyt 59 prosentista 34 prosenttiin. Tähän saattaa vaikuttaa muutos tiedonkeruussa, jolla pyrittiin tuomaan paremmin esille asiakkaiden tiedonkeruuta edeltävän kuukauden aikaista päihteiden ongelmakäyttöä. Asiakkaista myös aiempaa useampi oli opioidikorvaushoidon piirissä, mikä saattaa vähentää edeltävän kuukauden aikaista opioidien päihdekäyttöä.

Kaiken kaikkiaan 80 prosentilla huumehoidon asiakkaista oli opioidien päihdekäyttöä tai opioidiriippuvuus (kuviot 5, 6; liitetaulukot 1c). Vuodesta 2013 vuoteen 2023 stimulanttien (21 %) osuus ensisijaisena ongelmapäihteenä on kaksinkertaistunut ja rauhoittavien lääkkeiden (20 %) osuus on nelinkertaistunut. Huumeita käyttävistä asiakkaista 11 prosenttia nimesi vuonna 2023 alkoholin eniten ongelmia aiheuttavaksi päihteekseen. (Kuvio 4.)

Opioidikorvaushoidossa oli 53 prosenttia aineiston asiakkaista (kuvio 5; liitetaulukko 6). Opioidikorvaushoidon tavoitteena on kuntoutumisen edellytysten parantaminen ja kuntoutuminen sekä joko päihdeettömyys tai haittojen vähentäminen ja potilaan elämänlaadun parantaminen.

Korvaushoidossa olevilla asiakkailla opioidit olivat ensisijainen ongelmapäihde 29 prosentilla. Myös kannabiksen, stimulanttien ja rauhoittavien lääkkeiden käyttö oli korvaushoidossa olevilla asiakkailla yleistä. Kuluneen kuukauden aikaista pistokäyttöä oli 39 prosentilla ja vähintään kahden aineen monipäihdekäyttöä 48 prosentilla korvaushoidossa olevista asiakkaista (Liitetaulukko 2c). Korvaushoidon ulkopuolella olevilla opioidien

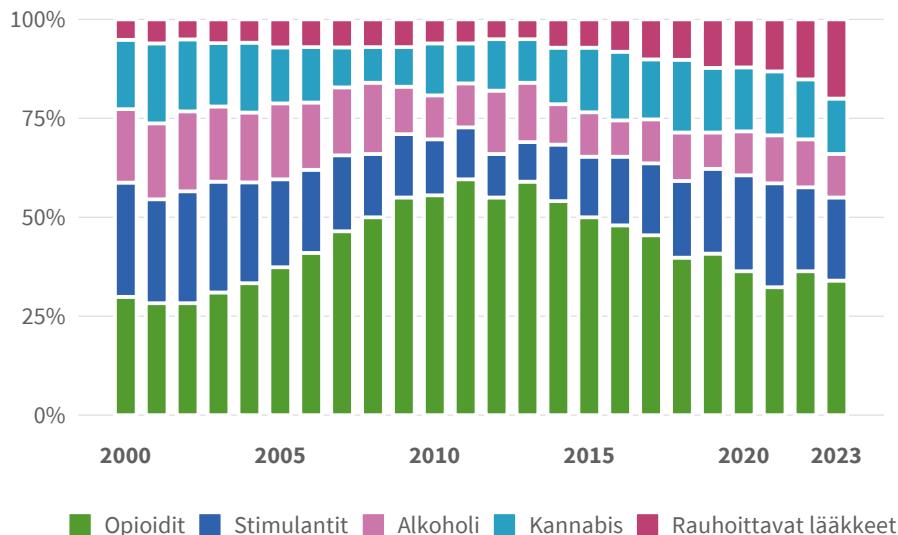
Ongelmia aiheuttaneet päihteet

Tiedonkeruulomakkeessa kysytään päihteitä, joiden käyttö on ollut ongelmallista edellisen kuukauden aikana tai muita pitkäaikaisia ongelmapäihteitä, jotka edelleen huomioidaan hoidossa.

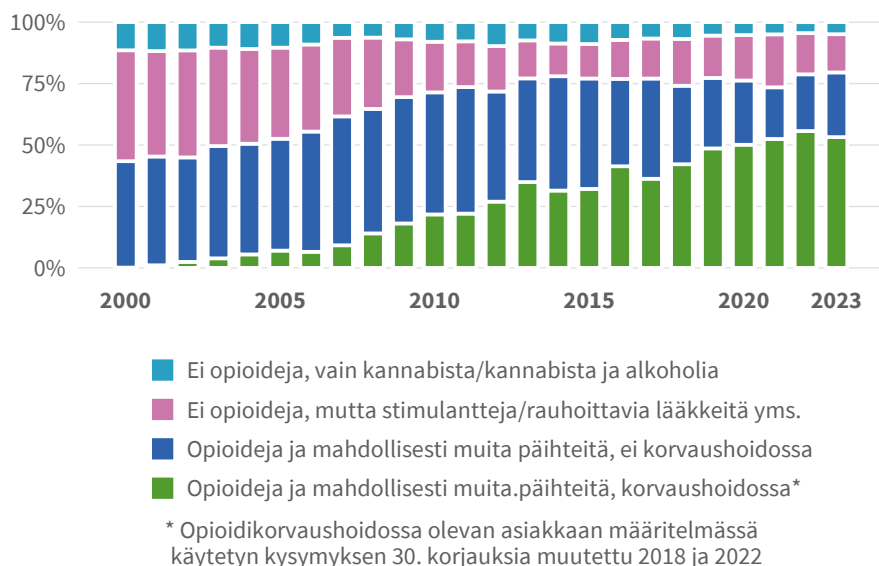
Opioidiriippuvuuden korvaushoidossa oleville ei aina ole merkitty opioideja erikseen ongelmapäihteesi, mikäli ainetta ei enää käytetä päihdetarkoituksessa. Nämä asiakkaat on laskettu asiakkaiksi, joilla on opioidiriippuvuus.

ongelmakäyttäjillä sekä edellisen kuukauden aikainen pistäminen (61 %), että monipäihdekäyttö (72 %) oli yleisempää kuin korvaushoidossa olevilla.

Kuvio 4. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden ensisijainen ongelmia aiheuttava päihde vuosina 2000–2023 (%)

Kuvio 5. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat opioidien käytön mukaan 2000–2023, mahdollista mainita korkeintaan viisi ongelmapäihdettä (%)

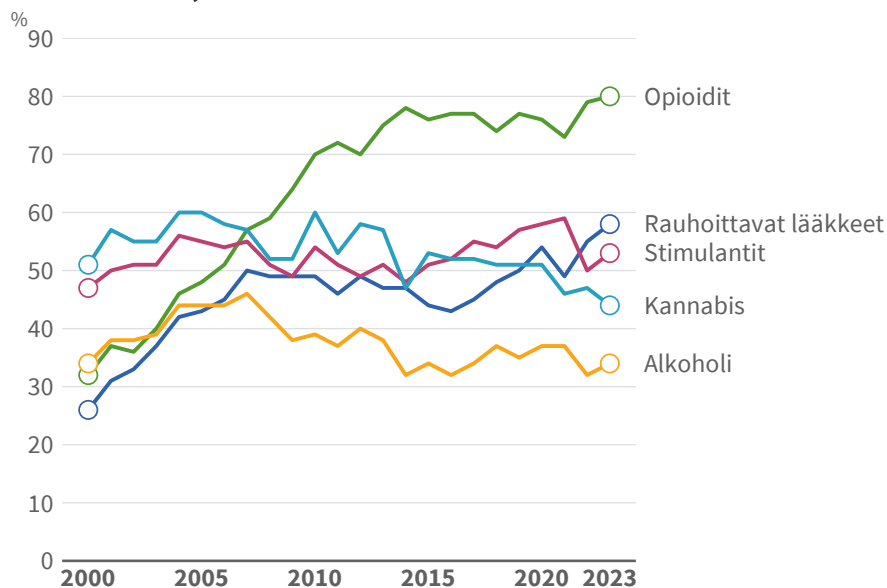

Myös korvaushoitolääkkeenä käytettävä buprenorfiini on selvästi eniten päihteenä käytetty yksittäinen opioidi. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaista 27 prosenttia mainitsi sen ensisijaiseksi ongelmapäihdeekseen (Liitetaulukko 2a). Buprenorfiinin (esim. ”Subutex”) oli maininnut viiden ongelmapäihteen joukossa 35 prosenttia asiakkaista ja buprenorfiinin ja naloksonin yhdistelmän (”Suboxone”) päihdekäytön 9 asiakasta. Muita ongelmapäihteinä mainittuja opioideja olivat mm. heroini (n=14) ja oksikodoni (n=27).

Stimulantit olivat ensisijainen ongelmapäihde 21 prosentilla ja viiden ongelmapäihteen joukossa mainittu 53 prosentilla aineiston asiakkaista. Stimulanttien käyttö oli pääasiassa amfetamiinien käyttöä (n=446). Kokaiinin mainitsi ongelmapäihteenään vain 2,2

prosenttia (n=22) koko aineistosta. Yleisimmin mainittuja muita stimulantteja olivat ekstaasi (n=13) ja MDPV (n=45).

Kuvio 6. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden ongelmia aiheuttaneet päihteet vuosina 2000–2023, % asiakkaista

Rauhoittavat lääkkeet olivat ensisijainen ongelmapäihde 20 prosentilla ja viiden ongelmapäihteen joukossa mainittu 58 prosentilla aineiston asiakkaista. Rauhoittavien lääkkeiden käyttö on pääosin bentsodiatsepiinien päihdekäyttöä (n=472). Bentsodiatsepiinien ohella useimmin mainittiin pregabaliini (n=56).

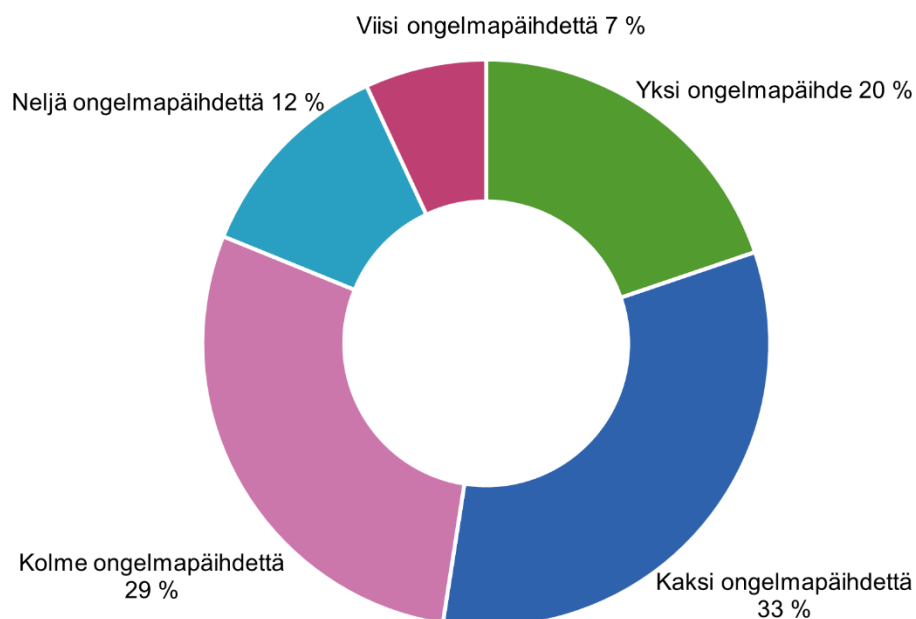
Pelkkä kannabis tai kannabis ja alkoholi yhdessä oli ainoa päihde viidellä prosentilla koko aineiston asiakkaista (liitetaulukko 2c). Yli 40-vuotiaista 36 prosenttia ilmoitti alkoholin ja 48 prosenttia kannabiksen ongelmapäihdeekseen (liitetaulukko 2b). Tiedot alkoholin ongelmakäytöstä ilmoitetaan huumehoidon tiedonkeruussa vain, mikäli asiakkaalla on myös huumeiden tai lääkkeiden päihdekäyttöä.

Ensisijainen ongelmapäihde, oheispäihteet ja monipäihdekäyttö

Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruussa mukana olleista asiakkaista 80 prosenttia oli vuonna 2023 maininnut vähintään kaksi ongelmapäihdettä (kuvio 6). Viiden ongelmallisimman päihteen joukossa oli rauhoittavat lääkkeet 58 prosentilla, stimulantit 53 prosentilla, opioidit 46 prosentilla, kannabis 44 prosentilla ja alkoholi 34 prosentilla aineiston asiakkaista (liitetaulukko 2a, kuvio 7). Yhteensä 80 prosenttia oli käyttänyt opioideja edellisen kuukauden aikana tai sai opioidikorvaushoitoon tarkoitettua lääkitystä.

Kaikista asiakkaista 55 prosentilla päihteen käyttö oli monipäihdekäyttöä eli päihteen samanaikaista tai peräkkäistä käyttöä, jolla tavoitellaan eri päihteen yhteisvaikutusta (liitetaulukko 2a). Heistä 18 prosentilla monipäihdekäyttö oli sellaista, että ongelmallisimman päihteen nimeäminen oli vaikeaa. Monipäihdekäyttö oli yleisempää ensi kertaa hoitoon hakeutuneilla (67 %) ja laitoshoidossa tai -kuntoutuksessa (65 %).

Eri päihteitä käytetään varsin erilaisin yhdistelmin. Aineiston yleisimmät päihdeyhdistelmät olivat alkoholin ohessa käytetyt kannabis (54 %), rauhoittavat lääkkeet (53 %) ja stimulantit (51 %). Muita tavallisia aineyhdistelmiä olivat rauhoittavien lääkkeiden ohella käytetyt stimulantit (44 %), ja opioidien ohella käytetyt rauhoittavat lääkkeet (51 %) ja stimulantit (42 %), sekä stimulanttien ohella käytetyt rauhoittavat lääkkeet (49 %). (Taulukko 1)

Kuvio 7. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaiden mainitsemien ongelmapäihdeiden lukumäärä, 2023, %**Taulukko 1. Ensijaisen ongelmapäihteen ohella käytetyt muut ongelmapäihteet päihderyhmittäin 2023, % käyttäjistä (n=1 022)**

Ensijainen päihde	Ensijaisen päihteen ohella käytetyt muut päihteet * (% asiakkaista)							
	Päihderyhmä	N	%	Opioidit	Stimulantit	Kannabis	Rauhoittavat lääkkeet	Alkoholi
Opioidit		349	34	.	42	26	51	22
Stimulantit		217	21	23	.	39	49	24
Kannabis		139	14	9	21	.	34	28
Rauhoittavat lääkkeet		201	20	15	44	37	.	32
Alkoholi		114	11	22	51	54	53	.

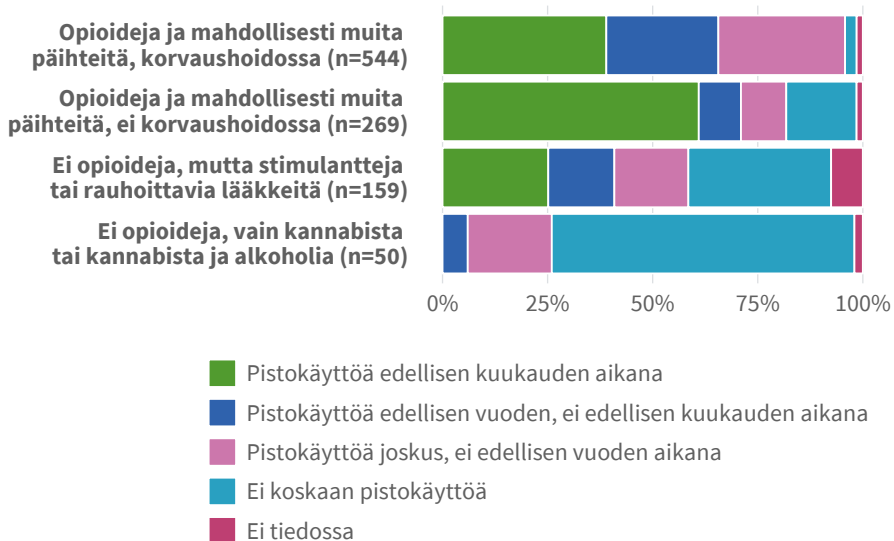
* Asiakas voi ilmoittaa korkeintaan viisi ongelmapäihdettä. Oheiskäyttöä laskettaessa huomioidaan 2.-5. ilmoitetut päihteet

Huumeiden käyttö pistämällä

Suurin osa (83 %) aineiston asiakkaista oli käyttänyt joskus elämänsä aikana jotakin päihdettä pistämällä. Kuluneen kuukauden aikana pistokäyttöä oli 41 prosentilla ja edellisen vuoden, mutta ei kuluneen kuukauden aikana 20 prosentilla. (Liitetaulukko 2a.) Korvaushoidossa olevista asiakkaista 39 prosenttia ja korvaushoidon ulkopuolisista opioidikäyttäjistä 61 prosenttia ilmoitti kuluneen kuukauden aikaista pistokäyttöä (liitetaulukko 2c, kuvio 8).

Joskus elämänsä aikana huumeita pistämällä käyttäneistä 64 prosenttia, viimeisen vuoden aikana 30 prosenttia ja kuluneen kuukauden aikana 18 prosenttia oli käyttänyt ruiskuja ja neuloja yhteisesti. Päihteen pistokäyttö alkoi keskimäärin 20-vuotiaana. Pistovälineiden yhteiskäyttö on merkittävin hepatiitti C:n tartuntatapa.

Kuvio 8. Huumeiden pistokäyttö opioidien käytön mukaan 2023 (%)

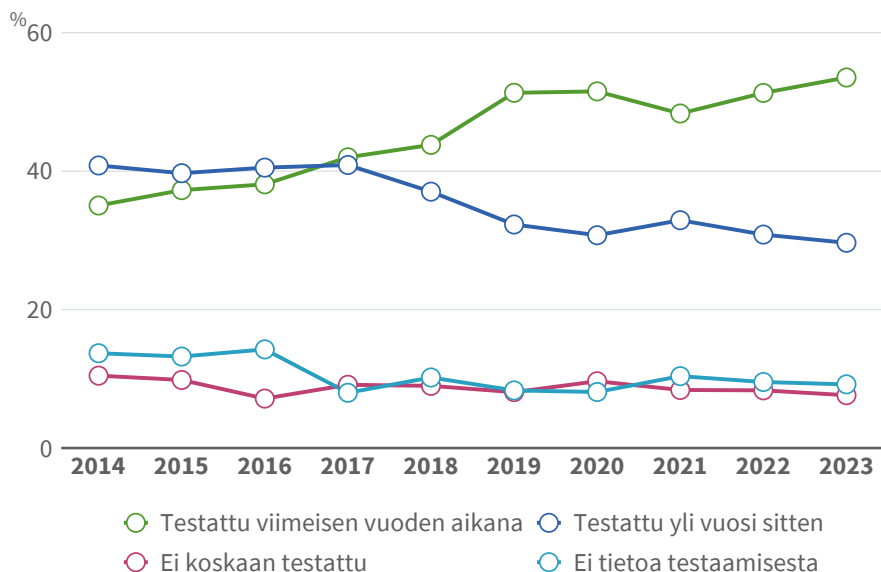

Tartuntataudit

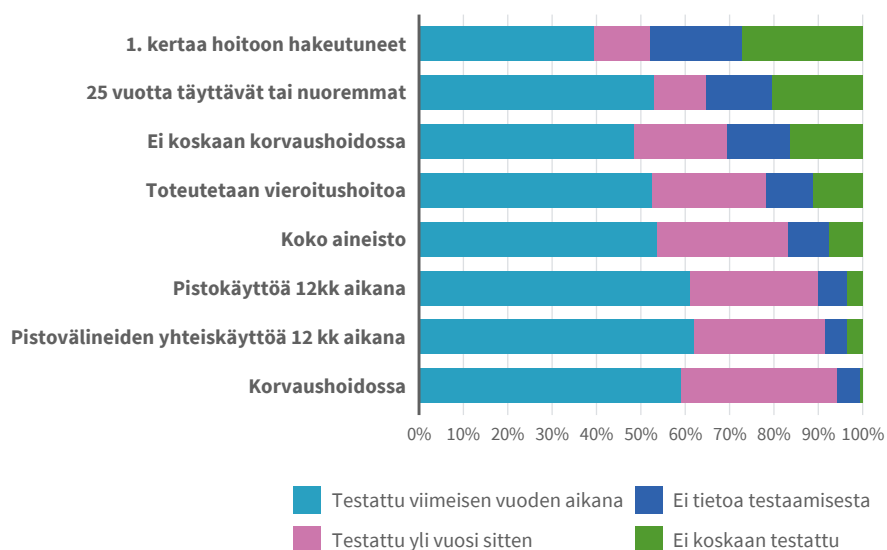
Aineiston asiakkaista 83 prosenttia oli joskus käynyt hepatiitti C -testissä (liitetaulukko 2a). Viimeisen vuoden aikana hepatiitti C oli testattu 54 prosentilla asiakkaista. Viimeisen vuoden aikana testattujen osuus on lisääntynyt viidessä vuodessa 10 prosenttiyksikköä (Kuvio 9).

Asiakkaista 8 prosenttia ei ollut koskaan käynyt hepatiitti C -testissä. Korvaushoidossa olevista asiakkaista lähes kaikki on joskus testattu (testaamattomia 0,5 %). Testaamattomuus on yleisintä ensimmäistä kertaa hoitoon hakeutuvilla (27 %) ja tilastovuonna 25 vuotta täyttävillä tai nuoremmilla (20 %). (Kuvio 10)

Kuvio 9. Viimeisimmän hepatiitti C -testin ajankohta huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkailla vuosina 2014–2023 (%)

Kuvio 10. Viimeisimmän hepatiitti C -testin ajankohta eri ryhmissä vuonna 2023 (%)

Kaikista testatuista 27 prosenttia ja viimeisen vuoden aikana testatuista 26 prosenttia oli saanut positiivisen hepatiitti C -testituloksen. Positiivisen testituloksen saaneiden osuus on puolittunut viidessä vuodessa viimeisen vuoden aikana testatuilla (-54 %) (Kuvio 1.) ja joskus testatuilla (-57 %). Tilastovuonna 25 vuotta täyttävillä ja sitä nuoremmilla sekä ensi kertaa hoitoon hakeutuvilla positiivisissa testituloksissa ei ole vastaavaa laskua.

Testitulokset voi perustaa asiakasasiakirjoihin tai asiakkaan omaan ilmoitukseen. Tiedonkeruu ei erottele hepatiitti C -vasta-ainetestistä ja -nukleiinihappotestistä toisistaan. Vain nukleiinihappotesti osoittaa tartuttavan hepatiitti C -infektion.

Myönteisen kehityksen taustalla lienee useita tekijöitä, kuten [Suomen C-hepatiittistrategia 2017–2019](#), vuonna 2019 annettu [C-hepatiitin hoitopolkusuositus](#), hoitojen yksinkertaistuminen, hoidettavien määrän kasvaminen, hoidon yhdistäminen päihdepalveluihin, korvaushoitopotilaiden määrän kasvaminen ja hepatiittihoitojen toteuttaminen terveysneuvontapisteissä.

Aineiston asiakkaista 79 prosenttia oli joskus käynyt HIV-testissä. HIV-positiivisia joskus testatuista oli alle prosentti.

Huumeongelmaan annettu hoito ja kuntoutus

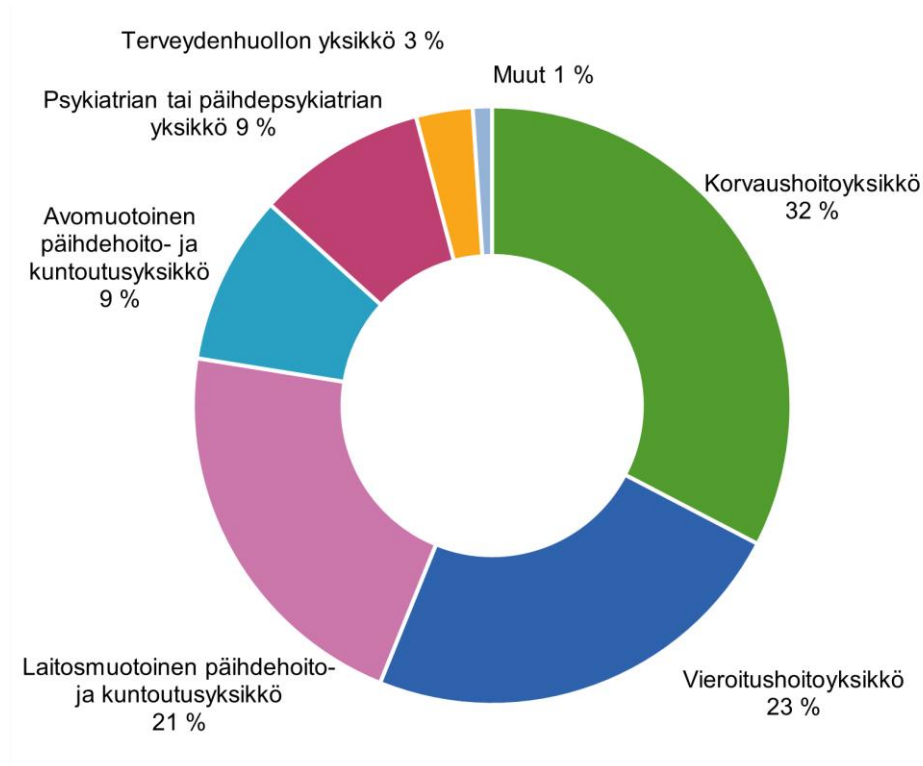
Huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruuseen voivat osallistua kaikki huumehoitoa ja -kuntoutusta antavat sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköt. Tietoja lähettävät kuitenkin eniten yksiköt, joissa huumeita ongelmallisesti käyttävät asiakkaat ovat merkittävä osa asiakaskuntaa.

Aineistosta kolmasosan (32 %) toimittivat korvaushoitoyksiköt, neljäsosan (23 %) vieroitushoitoyksiköt ja viidesosan (22 %) laitospolkuiset päihdehoito- ja kuntoutusyksiköt (Kuvio 11). Huumehoidosta ja -kuntoutuksesta yli puolet (54 %) oli laitospolkuista (liitetaulukko 3a). Alle 20-vuotiaista laitoshoidossa oli 83 prosenttia ja yli 40-vuotiaista 42 prosenttia asiakkaista (liitetaulukko 3b.).

Nykyiselle hoito- tai kuntoutusjaksolle ohjautettiin yleisimmin muun päihdepalveluyksikön (pl. vieroitushoito) (49 %) kautta, oma-aloitteisesti tai läheisten tuella (18 %), perusterveydenhuollon kautta (11 %), ja poliisin tai oikeuslaitoksen kautta (5 %). Huumehoitoon ja -kuntoutukseen hakeutuneista asiakkaista 62 prosentilla hoitajakso oli alkanut vuoden 2023 aikana. Nykyisellä hoitajaksolla toteutettiin vieroitushoitoa 43 prosentilla asiakkaista. Ensi kertaa hoitoon hakeutuneista 65 prosentilla toteutettiin vieroitushoitoa. (liitetaulukko 3a)

Korvaushoidossa oli 53 prosenttia asiakkaista. Yleisimmät korvaushoidon tyypit olivat haittoja vähentävä korvaushoito (44 %) ja kuntouttava korvaushoito (42 %). Apteekkisopi-
mus oli viidellä prosentilla asiakkaista. Yleisimmät korvaushoitolääkkeet olivat buprenor-
fiini-naloksoni kielenalusvalmiste (40 %), metadoni tai levometadoni (27 %) sekä
buprenorfiini-injektio (25 %) (Liitetaulukko 6.)

Kuvio 11. Huumehoidon asiakkaat (N=1 022) hoitoyksikön tyypin mukaan² 2023

² Hoitoyksikkötyyppiluokittelu on suuntaa antava ja luokat voivat olla osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi laitosmuotoinen päihdehoito- ja kuntoutusyksikkö voi myös antaa sekä vieroitushoitoa että korvaushoitoa.

Käsitteet ja määritelmät

Apteekkisopimus: Lääkärin ja potilaan yhdessä tekemä kirjallinen sopimus, jonka perusteella potilas saa lääkkeensä yhdestä apteekista kyseisen lääkärin määrääminä. Buprenorfiinia ja naloksonia sisältävää yhdistelmävalmistetta saadaan määrätä lääkemääräyksellä apteekista toimitettavaksi potilaan allekirjoittaman, lääkelain (395/1987) 55 b §:ssä tarkoitetun apteekkisopimuksen perusteella niin kauan, kun sopimus on voimassa.

Hepatiitti C: Viruksen aiheuttama maksatulehdus, joka tarttuu herkästi veren välityksellä esimerkiksi pistovälineiden yhteiskäytössä.

Hepatiitti C -tartunnan toteaminen: Ensisijaisena seulontatestinä käytetään hepatiitti C -vasta-aineiden osoitusta seerumista. Mikäli tulos on positiivinen, suositellaan hepatiitti C -nukleinihappomääritystä kroonisen infektion selvittämiseksi. Hepatiitti C -vasta-aineet säilyvät, vaikka henkilö olisi hoidettu tai spontaanisti parantunut. Henkilö ei ole tartuttava, jos nukleinihappomääritys on negatiivinen. Tässä tiedonkeruussa ei erotella testimenetelmiä.

Haittoja vähentävä korvaushoito: Opioidiriippuvuuden korvaushoito, jonka tavoitteena on vähentää huumeidenkäytöstä aiheutuvia haittoja, parantaa potilaan elämänlaatua ja kuntoutumisen edellytyksiä.

Hoitoyksikön tyyppi: Hoitoyksiköt luokitellaan seuraaviin tyypeihin: päihdekliniikka, nuorten aikuisten ja alaikäisten päihdekliniikka, päihdepsykiatria, korvaushoitoyksikkö, vieroitushoitoyksikkö, laitoshoido, kuntoutuslaitos, vankilan terveydenhuoltoyksikkö, vankilan päihdetyöyksikkö, sairaalan vuodeosasto, terveysasema, yhdistetty mielenterveys- ja päihdeyksikkö, psykiatria (muu kuin päihdepsykiatria), erityisäitiyspoliklinikka, lastensuojelu, ensikoti, sosiaalitoimisto, terveysneuvontapiste, päiväkeskus, vertaistoiminta, asumisyksikkö, ensisuoja, selviämisasema, muu.

Huumausaine: Aineet, jotka on määritelty asetuksessa huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008).

Huume: Yleiskäsite, joka sisältää huumausaineet, pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttavat (pkv) lääkeaineet, joita voidaan käyttää päihtymystarkoituksessa, sekä muuntohuumeet.

Huumehoito ja -kuntoutus: Ammattimaista, suunnitelmallista hoitoa ja kuntoutusta, jossa tähdätään huumeiden käytön tai lääkkeiden päihdekäytön lopettamiseen, vähentämiseen tai käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämiseen sekä asiakkaan elämänlaadun parantamiseen, kuntoutumisen edellytysten parantamiseen ja kuntoutumiseen. Huumeiden käyttäjille tarjotaan muunkinlaisia palveluja ja hoitoa. Yksittäiset kontaktit sosiaali- tai terveydenhuoltoon (esim. neuvonta tai ensiapu) eivät ole tässä tarkoitettua huumehoitoa tai -kuntoutusta. Myöskään toistuvat kontaktit yleisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin (esim. toimeentuloasioiden hoitaminen tai pistokäytön aiheuttaman infektion hoito) eivät ole tässä tarkoitettua huumehoitoa tai -kuntoutusta, mikäli käynnit eivät keskity varsinaisen huumeongelman käsittelyyn. Kontakteissa matalan kynnyksen palveluihin (esim. terveysneuvontapisteisiin) huumeongelmat ovat usein keskiössä, mutta palvelun tavoitteena on auttaa asiakasta arjessa, eikä antaa suunnitelmallista hoitoa tai -kuntoutusta riippuvuuteen.

Kannabis: Marihuana, hasis ja muut kannabisvalmisteet.

Kuntottava korvaushoito: Opioidiriippuvuuden korvaushoito, jonka tavoitteena on kuntoutumisen edellytysten parantaminen, kuntoutuminen ja päihdeettömyys.

Monipäihdekäyttö: Päihteiden samanaikainen tai peräkkäinen käyttö, jolla tavoitellaan eri päihteiden yhteisvaikutusta. Käytetyt aineet voivat olla sattumanvaraisia tai tarkoin harkittuja. Tilastovuoteen 2021 saakka tilastoraportissa käytettiin nimeä sekakäyttö.

Opioideja ongelmallisesti käyttävät, jotka eivät korvaushoidossa: Ongelmapäihteeksi (1–5. asiakkaan mainitsema) merkitty joku opioidi, mutta ei täytä ”opioidikorvaushoidossa olevan asiakkaan”-poiminnan ehtoja.

Opioidikorvaushoito: Opioidiriippuvuuteen annettava lääkkeellinen hoito, joka kestää usein vuosia. Korvaushoidosta on annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus. Tilastovuonna 2023 korvaushoidosta oli alkuvuodesta voimassa asetus 33/2008, jonka korvasi 1.5.2023 alkaen asetus 642/2023. Opioidikorvaushoito lisää hoidossa pysymistä ja vähentää laittomien opioidien käyttöä, rikollisuutta, kuolleisuutta ja HIV-riskikäyttäytymistä (Huumeongelmat: Käypä hoito -suositus, 2022). Opioidikorvaushoidon tavoitteena on joko kuntouttaminen ja päihitteettömyys tai haittojen vähentäminen ja potilaan elämän laadun parantaminen, kuntoutumisen edellytysten parantamiseen ja kuntoutumiseen.

Opioidikorvaushoidossa oleva asiakas: Aineistossa opioidikorvaushoidossa oleviksi asiakkaiksi on luokiteltu henkilöt, jotka ovat nyt tai aiemmin olleet korvaushoidossa [kysymys 30 - ”Kyllä (nyt tai aiemmin)”], ja joille lisäksi annetaan hoitajaksolla buprenorfiinia tai metadonia tai lääkehoidosta vastaa toinen yksikkö [kysymys 29 - ”Kyllä” tai ”Ei, mutta asiakas korvaushoidossa josta vastaa toinen taho”] eikä henkilö ole vieroitushoidossa korvaushoitolääkkeellä [kysymys 34 - ”Vieroitushoito korvaushoitolääkkeellä”]. Koska kaikilla opioidikorvaushoidossa olevilla on opioidiriippuvuus, on heidät laskettu opioidien käyttäjiksi niissäkin tapauksissa, jossa ongelmapäihitteeksi (1–5.) ei ole merkitty opioideja.

Opioidit: Voimakkaita kipua poistavia aineita, jotka on jalostettu unikonkukasta (esim. heroiini) tai synteettisiä lääkekäyttöön kehitettyjä opioideja (esim. buprenorfiini). Viime vuosina lähes kaikki opioidien käyttö Suomessa on ollut synteettisten lääkeopioidien käyttöä. Näistä lääkeopioideista kahta, buprenorfiinia ja metadonia, käytetään sekä päihteenä että vieroitus- tai korvaushoitolääkkeenä.

Opioidiriippuvuuden vieroitushoito: Opioidiriippuvuuden päihitteettömyyteen tähtäävää hoitoa, jossa käytetään apuna buprenorfiinia tai metadonia sisältäviä lääkevalmisteita. Vieroitushoidosta on annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus. Tilastovuonna 2023 vieroitushoidosta oli alkuvuodesta voimassa asetus 33/2008, jonka korvasi 1.5.2023 alkaen asetus 642/2023.

Päihde: Alkoholi, korvikkeet, liuottimet, pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkeaineet ja huumeaineet.

Rauhoittavat lääkkeet: Psykoosi- ja neuroosilääkkeet sekä unilääkkeet. Erityisesti bentosiatsepiinit, mutta myös barbituraatit ja neuroleptit.

Stimulantit: Piristeitä kuten amfetamiini, kokaiini, ekstaasi ja useimmat uudet muuntohuumeet.

Vieroitushoito: Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen ja jatkohoidon suunnittelu. Avo- tai laitosuotoinen hoito.

Taulukoissa käytetyt symbolit

0,0 suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

. tieto on epälooginen esitettäväksi

– ei yhtään havaintoa

www.thl.fi/tilastot/huumehoidonjakuntoutuksenasiakkaat

Kirjallisuus

[Huumeongelmat. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Päihdelääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2022 \(viitattu 5.6.2024\).](#)

[Launonen E, Alho H, Kotovirta E, Wallace I, Simojoki K. \(2015\): Diversion of opioid maintenance treatment medications and predictors for diversion among Finnish maintenance treatment. International Journal of Drug Policy 26 \(2015\) s. 875-882](#)

[Partanen A, Alho H, Forsell M, Kotovirta E, Kuussaari K, Mäkelä N, Rönkä S, Selin J, Vormo H. \(2017\). Opioidikorvaushoito on laajentunut ja monimuotoistunut. Lääkärilehti 5052/2017; 2981–2985.](#)

[Partanen A, Alho H, Kuussaari K, Niemelä S, Partanen M, Rönkä S, Sundqvist L, Vormo H. \(2022\). Opioidikorvaushoidossa olevien määrä on jatkanut kasvuaan. Suom Lääkäril 2022; 77 : e32696](#)

[Rönkä S, Ollgren J, Brummer-Korvenkontio H, Gunnar T, Karjalainen K, Partanen A, Väre T. \(2020\). Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017. Duodecim 2020;136\(8\):927-35.](#)

[Tammi T, Pitkänen T, Perälä J. \(2011\). Stadin nistit – huono-osaisten helsinkiläisten huumeiden käyttämät päihteet sekä niiden käyttötavat ja hankinta. Yhteiskuntapolitiikka 76 \(2011\):1](#)

[Terveyden ja hyvinvoinnin laitos \(THL\). Huumehoidon Pompidou-tiedonkeruu - Määrittelyt ja ohjeistus vuodesta 2014 alkaen. Ohjaus 16/2013.](#)

[Terveyden ja hyvinvoinnin laitos \(THL\). Päihdehuollon huumeasiakkaat 2014. Tilastoraportti 17/2015.](#)

Tämän julkaisun viite:

[Terveyden ja hyvinvoinnin laitos \(THL\). Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023. Tilastoraportti 43/2024.](#)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat

Tilastotietojen relevanssi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää vuosittain tietoja huumeiden ja/tai lääkkeiden päihdekäytön vuoksi päihdehoitoon tai -kuntoutukseen hakeutuneista asiakkaista erillisellä tiedonkeruulla. Tavoitteena on saada ajantasaista ja luotettavaa tietoa huumeita käyttävistä ihmisistä ja huumehoidosta ja -kuntoutuksesta.

Tiedonkeruu on vapaaehtoinen ja siihen voivat osallistua kaikki päihdehoitoa ja -kuntoutusta antavat sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköt. Tilastoaineisto kuvaa asiakkaiden sosioekonomista taustaa, käytettyjä ongelmapäihteitä sekä niiden käyttötapoja, riskikäyttäytymistä (pistokäyttö, neulojen jakaminen), terveydentilaa sekä annettua hoitoa ja kuntoutusta.

Aineiston pohjalta ei voida tehdä johtopäätöksiä huumeiden käytön vuoksi hoitoon tai -kuntoutukseen hakeutuneiden asiakkaiden kokonaismäärästä Suomessa, koska kaikki Suomen päihdehoitoa tai -kuntoutusta huumeita käyttäville antavat yksiköt eivät ole tiedonkeruussa mukana. Tilaston kuvaus opioidiongelmaisista asiakkaista on kuitenkin samansuuntainen verrattuna muihin ongelmakäyttäjistä tehtyihin tutkimuksiin (esim. [Tammim ym. 2011](#); [Launonen ym. 2015](#)).

Menetelmäkuvaus

Tietojen keruu perustuu päihdehoito- ja -kuntoutusyksiköiden vapaaehtoiseen osallistumiseen. Yksiköt keräävät tiedot joko paperilomakkeella, sähköisellä tiedonkeruulomakkeella (Netti-Pompidou) tai asiakastietojärjestelmään sisällytetyn lomakkeen kautta. Vuoden 2023 aineistosta 39 prosenttia toimitettiin verkkolomakkeella, 4 prosenttia paperilomakkeilla ja 57 prosenttia asiakastietojärjestelmäpoimintana. Tiedot toimitetaan THL:lle tunnistettomassa muodossa, ilman asiakkaan nimeä, kotikuntaa ja henkilötunnusta.

Tiedot kerätään kerran vuodessa jokaisesta kyseisessä päihdeyksikössä olevasta huumehoidon tai -kuntoutuksen asiakkaasta. Tiedonkeruulomaketta voidaan käyttää tulohaastattelussa asiakkaan tulotilanteen arviointiin. Tiedot suositellaan kerättäväksi haastattelun hoito- tai kuntoutusjakson kolmen ensimmäisen käyntikerran yhteydessä tai laitoshoidon tai -kuntoutusjakson alussa.

Tiedonkeruu perustuu Euroopan unionin huumevirasto EUDA:n (European Union Drugs Agency 7/2024 alkaen, aiemmin European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA) [Treatment Demand Indicator \(TDI\) -ohjeistukseen](#), jonka tuorein versio on julkaistu vuonna 2012.

Suomessa ensimmäinen valtakunnallinen, kokeiluluonteinen huumehoitoa koskeva tiedonkeruu toteutettiin loppuvuodesta 1996. Vuodesta 1998 lähtien tiedonkeruu on tehty vuosittain, ja vuodesta 2000 alkaen tiedonkeruujaksona on ollut kalenterivuosi. Vuonna 2014 käyttöön otettu uudistettu kyselylomake vastaa eurooppalaista ohjeistusta. Tiedonkeruusta on aiemmin käytetty nimiä huumehoidon tietojärjestelmä ja huumehoidon tiedonkeruu ja vuodesta 2024 lähtien huumehoidon ja kuntoutuksen tiedonkeruu. Tilastovuoteen 2021 saakka tilastoraportti julkaistiin nimellä Päihdehuollon huumeasiakkaat.

Tiedonkeruu perustuu lakiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) sekä huumeainelakiin (373/2008).

Osallistuvat yksiköt

Tiedonkeruuseen voivat osallistua kaikki päihdehoitoa tai -kuntoutusta antavat sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköt. Osallistuminen on hoitoyksiköille vapaaehtoista. Yksiköitä, joiden erityisesti toivotaan osallistuvan tiedonkeruuseen, ovat päihdehoitoyksiköt, päihdekuntoutusyksiköt, nuorten aikuisten ja alaikäisten päihdeyksiköt, vieroitushoito-yksiköt, korvaushoitoyksiköt, päihdepsykiatriset yksiköt, huumeita käyttäviä hoitavat psykiatriset yksiköt, opioidiriippuvuuden lääkkeellistä hoitoa toteuttavat terveyskeskukset sekä vankiloitten terveydenhuolto- ja päihdetyöyksiköt.

Huumehoidolla ja -kuntoutuksella tarkoitetaan tiedonkeruun yhteydessä ammattimaista, suunnitelmallista hoitoa ja kuntoutusta, jossa tähdätään huumeiden käytön tai lääkkeiden päihdekäytön lopettamiseen, vähentämiseen tai käytöstä aiheutuvien haittojen vähentämiseen sekä asiakkaan elämänlaadun parantamiseen, kuntoutumisen edellytysten parantamiseen ja kuntoutumiseen. Huumeiden käyttäjille tarjotaan muunkinlaisia palveluja ja hoitoa. Somaattinen sairaanhoito ja päivystysluontoinen asiointi terveydenhuollossa eivät kuulu huumehoidon ja -kuntoutuksen tiedonkeruun piiriin. Myöskään päiväkeskustoiminta ja pelkästään terveysterveystieteitä tai pelkkiä asumispalveluja antavat yksiköt eivät kuulu tämän tiedonkeruun piiriin.

Vuoden 2023 tiedonkeruussa tietoja saatiin 37 yksiköstä, kun vuoden 2022 keräykseen osallistui 40 yksikköä. Suomessa ei ole olemassa kattavaa tietokantaa kaikista päihdehoitoa tai -kuntoutusta antavista yksiköistä. Lisäksi tiedonkeruun mukaista huumehoitoa ja -kuntoutusta annetaan myös peruspalveluissa.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Työntekijä täyttää asiakastietolomakkeen asiakkaan ilmoittamien tietojen pohjalta joko samanaikaisesti muun asiakastiedon kanssa tai muun asiakastiedon pohjalta. Erillinen tiedonkeruu voi lisätä kirjaamisvirheiden määrää. Paperilomakkeen käyttäminen tai verkkolomakkeen ja tietojärjestelmän puutteet voivat myös mahdollistaa virheet kirjaamisessa. THL:ssä aineisto tarkistetaan ja korjataan. Epäselvissä tapauksissa ollaan tarvittaessa yhteydessä yksiköihin.

Tiedonkeruusta on julkaistu [erillinen opas](#). Tiedonkeruun ohjeistuksessa otetaan erityisesti huomioon kysymykset, joihin vastaaminen ei ollut yksiselitteistä. Ohjeistusta ja koulutusta tarjotaan yksiköille tarpeen mukaan.

Samasta asiakkaasta voi tulla tietoja useista eri yksiköistä. Niiden päällekkäisyyttä pyritään arvioimaan asiakaskohtaisen THL:lle toimitettavan päällekkäistäpaustunnisteen avulla (etunimen 2. kirjain, sukunimen 2. kirjain, syntymäpäivän päiväosan 2. numero ja henkilötunnuksen viimeinen merkki). Koko aineistoa koskevia tarkasteluja varten aineistosta poistetaan eri yksiköistä tulleet, todennäköisesti samaa henkilöä koskevat tiedot päällekkäistäpaustunnisteen avulla. Ensimmäinen tietokantaan tallennettu lomake jää aineistoon. Vuonna 2023 päällekkäisinä poistettiin THL:ssä 48 asiakastietolomaketta. Päällekkäistäpaustunnisteen lisäksi tunnistamisessa käytetään sukupuolta, syntymävuotta ja kotimaakuntaa.

Aineiston kattavuus

Huumehoidon tiedonkeruun kattavuudesta on tehty erillisselvitykset vuosina 2004 ja 2009 sekä 2020. Aiemmat selvitykset päättyivät siihen, että tiedonkeruu kattoi noin kolmanneksen annetusta huumehoidosta. Vuoden 2020 selvityksen perusteella kattavuudeksi arvioitiin vain noin 10 % huumehoidon kokonaisasiakasmäärästä. Opioidikorvaushoidossa olevien asiakkaiden kokonaismääräksi selvityksessä arvioitiin n. 3 700 asiakasta, jonka perusteella opioidikorvaushoidossa olevien asiakkaiden osalta tiedonkeruun kattavuus oli korkeampi, noin 20 prosenttia.

Vuonna 2023 opioidikorvaushoidossa olevien asiakkaiden kokonaismäärä oli 8 134 (Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Opioidikorvaushoidossa olevien potilaiden kokonaismäärä kalenterivuoden aikana 100 000 asukasta kohti (ind. 4998). Viitattu 6.9.2024.). Huumehoidon tiedonkeruuseen saatiin tiedot 544 opioidiriippuvuuden korvaushoidossa olleesta asiakkaasta vuonna 2023. Opioidikorvaushoidon osalta tiedonkeruun kattavuus vuonna 2023 oli 7 %.

Opioidien ja amfetamiinien ongelmakäyttäjien määrää arvioitiin vuonna 2017 tehdyssä tutkimuksessa ([Rönkä ym. 2020](#)). Opioidien ja amfetamiinien ongelmakäyttäjien määräksi arvioitiin 31 100–44 300 ja pelkkien opioidien ongelmakäyttäjien määräksi 23 500–29 500.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat -tilastoraportti on THL:n kerran vuodessa tuotettava tilasto. Tilasto perustuu päihdehoito- ja -kuntoutusyksiköiden ilmoittamiin tietoihin

edellisen kalenterivuoden asiakkaista. Tilasto julkaistaan tilastovuotta seuraavan kalenterivuoden aikana.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilastoraportti julkaistaan [Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat -verkkosivulla](#). Tarkempaa tietoa huumehoidon tiedonkeruusta saa [Ohjeet tietojen toimittamiseen -verkkosivulta](#). Tilastoraportissa esitetään keskeiset tulokset ja käytetyt käsitteet, määritelmät ja tiedonkeruun toteuttamistapa.

Aineistoa koskevia tuloksia esitetään tilastoraportissa seuraavilla tavoilla jaoteltuna: kaikkien tiedonkeruussa mukana olleiden asiakkaiden osalta, ensimmäistä kertaa päihdehoitoon tai -kuntoutukseen hakeutuneiden asiakkaiden osalta, sukupuolittain, avo- ja laitoshoidon tai -kuntoutuksen osalta, alueittain (Uusimaa ja muu Suomi), ikäryhmittäin sekä sen mukaan, onko asiakkaalla opioidien, stimulanttien, rauhoittavien lääkkeiden tai kanabiksen ongelmakäyttöä ja onko hän opioidikorvaushoidossa.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Aineisto perustuu huumehoitoa ja -kuntoutusta tarjoavien yksiköiden vapaaehtoiseen osallistumiseen. Osallistuvien yksiköiden ja asiakkaiden määrä voi vaihdella vuosittain ja osallistuvien yksiköiden ja asiakkaiden määrä on laskenut 2010-luvulla. Vertailukelpoisuuden vuoksi tulokset raportoidaan prosenttiosuuksina eikä asiakasmäärinä. Osallistuvien yksiköiden tyypit saattavat vaikuttaa valikoivasti tuloksiin. Kahden perättäisen tilastovuoden välillä ei todennäköisesti ole suuria eroja, mutta yksiköiden valikoituminen voi muuttaa aineiston painotusta pidemmällä aikavälillä. Vuonna 2023 aineistossa painottuu laitoshoidossa (54 %) ja opioidiriippuvuuden lääkkeellisessä korvaushoidossa (53 %) olevien asiakkaiden osuus.

Vuonna 2014 otettiin käyttöön uudistettu tiedonkeruulomake. Kysymysten muotoilu ja luokittelut uudistettiin huomioimaan muutokset Euroopan tasoisin huumehoidon tiedonkeruun ohjeistuksessa. Uudistettu tiedonkeruulomake vaikuttaa joidenkin kysymysten osalta tietojen vertailtavuuteen aikaisempiin vuosiin nähden. Aiemmassa tiedonkeruussa kysyttiin hoitoon tulon hetken ongelmapäihteitä, kun taas uusitus tiedonkeruulomakkeessa keskitytään edeltävän 30 päivän tilanteeseen. Vaikuttaa siltä, että uudistus on vähentänyt opioidien kirjaamista eniten ongelmia aiheuttavaksi päihhteeksi.

Vuonna 2021 tiedonkeruulomakkeeseen lisättiin korvaushoitolääkkeeksi buprenorfiini-injektio ja päihdeluokitusta päivitettiin bentsodiatsepiinien ja epilepsialääkkeiden osalta.

Tiedonkeruu on ollut kalenterivuosi-kohtainen vuodesta 2000. Eri vuosien aineistojen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että tiedonkeruuseen osallistuneiden yksiköiden sekä yksiköiden toimittamien tiedonkeruulomakkeiden määrät ovat vaihdelleet eri vuosina.

Tulosten prosenttiosuudet on vuoden 2010 tilastoraportissa ja sen jälkeen laskettu luvuista, joissa on mukana puuttuvat tiedot. Tätä edeltävinä vuosina prosenttiosuuksia laskettaessa on otettu huomioon ainoastaan saadut vastaukset.

Tiedonkeruu on kansainvälisesti vertailukelpoinen, koska suomalainen tiedonkeruu perustuu EUDA:n antamaan huumehoitoa (Treatment Demand Indicator) koskevaan ohjeistoon. Eurooppalainen tilasto julkaistaan [EUDA:n verkkosivuilla](#). Kansallisessa tilastoraportissa on kuvattuna EUDA:n rajausta laajempi aineisto. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat -tilastoraportissa ovat mukana kyseisenä kalenterivuonna alkaneiden hoito- ja kuntoutusjaksojen lisäksi myös edelliseltä vuodelta jatkuvat avohoito- ja -kuntoutusjaksot sekä ensisijaisesti alkoholin ja toissijaisesti huumeiden käytön vuoksi hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuneet asiakkaat. EUDA:n tilastoista rajataan pois hoidossa tai kuntoutuksessa jatkavat asiakkaat ja ensisijaiset alkoholi-asiakkaat.

Vuonna 2023 aineiston korjaukset tehtiin kuten edellisenä vuotena. Jos kysymykseen ”30 ”Onko ollut koskaan korvaushoidossa?” oli vastattu ”Ei”, ”Ei tietoa” tai ”tieto puuttuu”, vastauksia korjattiin, jos asiakas muiden kysymysten tietojen mukaan oli nyt korvaushoidossa. Korjauksien jälkeenkin aineistossa lienee tapauksia, joissa asiakas on todellisuudessa korvaushoidossa, vaikka jääkin tilastoraportin korvaushoitoasiakkaan määritelmän mukaan korvaushoidon ulkopuolelle.

Jos kysymykseen 27 ”Onko ollut aiemmin hoidossa huumeiden tai lääkkeiden päihdekäytön takia?” oli vastattu ”Ei”, näitä vastauksia korjattiin, jos asiakkaan hoidon alkamisvuosi oli tilastovuotta aikaisemmin tai asiakas oli nyt tai aiemmin ollut korvaushoidossa, koska korvaushoidon aloittaminen ei voi olla tiedonkeruun tarkoittama ensimmäinen päihdehoitajakso.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportissa käytetään vakiintuneita kotimaisia ja EUDA:n käsitteitä ja luokituksia.

Tilastoraportin 2023 erityiskysymykset

Vuonna 2023 tiedonkeruuseen osallistuvien yksiköiden määrä väheni edellisvuoden 40 yksiköstä 37 yksikköön.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1a: Taustatiedot hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Liitetaulukko 1b: Taustatiedot ikäryhmittäin

Liitetaulukko 1c: Taustatiedot opioidien käytön mukaan

Liitetaulukko 2a: Päihteiden ongelmakäyttö hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Liitetaulukko 2b: Päihteiden ongelmakäyttö ikäryhmittäin

Liitetaulukko 2c: Päihteiden ongelmakäyttö opioidien käytön mukaan

Liitetaulukko 3a: Hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Liitetaulukko 3b: Hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit ikäryhmittäin

Liitetaulukko 3c: Hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit opioidien käytön mukaan

Liitetaulukko 4: Taustatiedot ja päihteiden ongelmakäyttö alueittain

Liitetaulukko 5: Perhe ja lapset

Liitetaulukko 6: Opioidiriippuvuuden korvaushoito

Liitetaulukko 1a. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: taustatiedot hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Taustatiedot	1. kertaa hoitoon tai		Miehet	Naiset	Laitoshoito tai -kuntoutus	Avohoito tai -kuntoutus
	Kaikki	kuntoutukseen hakeutuneet				
N	1022	140	735	287	559	451
Sukupuoli (%)						
Mies	72	66	100	.	70	74
Nainen	28	34	.	100	30	26
Ikä (v)						
Keskiarvo	35,5	29,3	36,9	32,2	33,4	38
Mediaani	35	27	37	31	32	38
Ikäluokat (%)						
15–19 v	3	11	2	5	4	1
20–24 v	11	29	8	19	14	8
25–29 v	17	21	16	20	20	13
30–34 v	18	16	17	20	19	16
35–39 v	18	13	17	19	16	20
40–44 v	16	3	19	8	14	18
45–49 v	9	2	11	4	6	12
≥ 50 v	9	6	10	6	5	13
Koulutus (%)						
Peruskoulu kesken	2	3	2	2	2	2
Peruskoulu	53	47	53	54	52	54
Keskiaste	36	44	38	33	38	35
Korkea-aste	3	3	3	4	3	3
Ei tiedossa	5	3	5	7	5	5
Työ (%)						
Työvoimassa						
Säännöllinen työ	5	13	5	6	5	6
Satunnainen työ	3	3	3	3	3	3
Tuettu työtoiminta tms.	9	1	9	9	6	12
Työtön työnhakija	51	50	52	48	49	53
Työvoiman ulkopuolella						
Opiskelija	5	12	5	7	5	6
Kotiäiti/-isä	2	1	0,0	5	1	2
Eläke	10	5	12	6	15	5
Muuten työvoiman ulkopuolella	12	12	12	11	12	11
Muu tai ei tiedossa	3	2	2	5	4	1
Asumistilanne (%)						
Vakinainen asunto	76	74	73	85	70	84
Tilapäinen asunto	8	9	9	6	6	10
Asunnoton	9	16	10	6	12	5
Pitkäaikainen laitoshoido	5	1	7	2	10	–
Vankila (yli 2kk)	0,0	1	0,0	–	0,0	–
Muu tai ei tiedossa	1	–	1	1	2	0,0

**Liitetaulukko 1b. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023:
taustatiedot ikäryhmittäin**

Taustatiedot	Ikäryhmät			
	< 20 v	20–29 v	30–39 v	40– v
N	29	287	364	342
Sukupuoli (%)				
Mies	48	61	70	85
Nainen	52	39	30	15
Koulutus (%)				
Peruskoulu kesken	21	0,0	2	2
Peruskoulu	62	63	47	51
Keskiaste	7	30	42	38
Korkea-aste	–	0,0	3	6
Ej tiedossa	10	7	6	3
Työ (%)				
Työvoimassa				
Säännöllinen työ	3	6	6	4
Satunnainen työ	7	4	3	1
Tuettu työtoiminta tms.	–	5	10	11
Työtön työnhakija	17	48	54	54
Työvoiman ulkopuolella				
Opiskelija	38	9	4	1
Kotiäiti/-isä	–	3	1	0,0
Eläke	3	6	9	17
Muuten työvoiman ulkopuolella	21	15	10	11
Muu tai ei tiedossa	10	5	2	1
Asumistilanne (%)				
Vakinainen asunto	79	73	74	81
Tilapäinen asunto	7	7	9	8
Asunnoton	10	14	9	5
Pitkäaikainen laitoshoido	3	6	5	5
Vankila (yli 2kk)	–	–	1	–
Muu tai ei tiedossa	–	1	1	1

Liitetaulukko 1c. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: taustatiedot opioidien käytön mukaan
Opioideja ja mahd. muita päihkeitä

Taustatiedot	Opioideja ja mahd. muita päihkeitä			Ei opioideja	
	Kaikki	Korvaushoidossa	Ei korvaushoidossa	Stimulantteja tai rauhoittavia lääkkeitä yms.	Vain kannabista / kannabista ja alkoholia
N	1022	544	269	159	50
Sukupuoli (%)					
Mies	72	76	65	70	68
Nainen	28	24	35	30	32
Ikä (v)					
Keskiarvo	35,5	38,9	31,9	31,6	31,8
Mediaani	35	38	30	31	29
Ikäluokat (%)					
15–19 v	3	0,0	6	6	8
20–24 v	11	3	18	25	18
25–29 v	17	14	22	16	28
30–34 v	18	16	20	23	10
35–39 v	18	22	13	13	16
40–44 v	16	21	13	6	8
45–49 v	9	13	4	5	4
≥ 50 v	9	11	4	7	8
Koulutus (%)					
Peruskoulu kesken	2	2	2	1	6
Peruskoulu	53	58	50	47	38
Keskiaste	36	32	38	44	52
Korkea-aste	3	3	3	4	2
Työ (%)					
Työvoimassa					
Ei tiedossa	5	5	7	4	2
Säännöllinen työ	5	4	5	9	12
Satunnainen työ	3	2	2	5	6
Tuettu työtoiminta tms.	9	13	5	3	8
Työvoiman ulkopuolella					
Työtön työnhakija	51	54	51	45	34
Opiskelija	5	3	8	8	8
Kotiäiti/-isä	2	2	0,0	1	6
Eläke	10	8	9	16	20
Muuten työvoiman ulkopuolella	12	12	14	11	4
Muu tai ei tiedossa	3	2	6	1	2
Asumistilanne (%)					
Vakinainen asunto	76	79	75	70	74
Tilapäinen asunto	8	11	4	5	4
Asunnoton	9	8	13	8	4
Pitkäaikainen laitoshoido	5	1	7	14	16
Muu tai ei tiedossa	1	1	1	1	2

Liitetaulukko 2a. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: päihteiden ongelmakäyttö hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Päihteiden ongelmakäyttö	Kaikki	1. kertaa hoitoon tai		Laitoshoito tai	Avohoito tai	
		-kuntoutukseen	hakeutuneet			-kuntoutus
N	1022	140	735	287	559	451
Ensisijainen ongelmapäihde (%)						
Opioidit	34	36	31	41	38	30
Heroiini	1	–	1	0,0	0,0	2
Buprenorfiini	27	28	24	36	32	22
Muu opioidi	6	9	7	5	6	6
Stimulantit	21	19	22	19	23	19
Rauhoittavat lääkkeet	20	18	20	20	16	24
Kannabis	14	11	14	13	10	18
Alkoholi	11	16	13	7	13	10
Muut	0,0	–	0,0	0,0	0,0	0,0
Ensisijaisen päihteen käytön aloitusikä, mediaani (v)						
Opioidit	19	20	19,5	18	19	20
Buprenorfiini	19	20	19	18	19	20
Stimulantit	18	18	18	18	18	18
Rauhoittavat lääkkeet	17	18	17	18	18	16
Kannabis	15	18	15	16	16	15
Alkoholi	13	14	13	14	13	13
1.–5. ongelmapäihdeet (%)						
Opioidit	46	54	42	55	53	37
Heroiini	1	–	2	1	1	2
Buprenorfiini	35	42	31	47	43	26
Muu opioidi	11	15	12	8	11	10
Stimulantit	53	51	53	52	57	48
Rauhoittavat lääkkeet	58	48	58	59	55	62
Hallusinogeenit	1	1	1	1	1	1
Kannabis	44	39	45	42	39	51
Alkoholi	34	39	37	27	34	35
Muut	2	1	2	3	3	2
Ollut monipäihdekäyttöä edellisen kk:n aikana (%)						
Kyllä	55	67	55	55	65	43
Ei	40	24	40	41	28	56
Ei tiedossa	5	9	5	4	7	1
Pistämällä joskus huumeita käyttäneet (%)						
Kyllä, kuluneen kuukauden aikana	41	39	39	44	53	26
Kyllä, edellisen vuoden mutta ei kuluneen kuukauden aikana	20	10	21	17	13	27
Kyllä, ei edellisen vuoden aikana	23	6	23	21	15	32
Ei koskaan pistämistä	15	39	14	15	17	12
Ei tiedossa	2	6	2	3	3	2
Pistämisen aloitusikä (v)						
Keskiarvo	20,4	21,3	20,4	20,2	20,5	20,2
Mediaani	19	19	19	19	19	18
Testattu HIV (%)						
Kyllä	79	51	80	78	73	86
Ei koskaan	9	27	9	8	11	6
Ei tiedossa	12	22	11	14	16	8
Testattu C-hepatiitti (%)						
Kyllä	83	52	84	82	79	88
Ei koskaan	8	27	8	7	10	5
Ei tiedossa	9	21	9	11	11	7

Liitetaulukko 2b. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: päihteiden ongelmakäyttö ikäryhmittäin

Päihteiden ongelmakäyttö	< 20 v	20–29 v	30–39 v	40– v
N	29	287	364	342
Ensisijainen ongelmapäihde (%)				
Opioidit	31	37	36	30
Heroiini	–	–	0,0	2
Buprenorfiini	24	33	27	22
Muu opioidi	7	4	8	6
Stimulantit	14	23	24	18
Rauhoittavat lääkkeet	24	15	22	21
Kannabis	17	14	9	18
Alkoholi	14	11	10	13
Muut	–	0,0	0,0	–
1.–5. ongelmapäihtet (%)				
Opioidit	52	54	46	38
Heroiini	–	1	1	3
Buprenorfiini	38	45	35	28
Muu opioidi	14	10	13	8
Stimulantit	59	61	54	44
Rauhoittavat lääkkeet	69	56	60	56
Hallusinogeenit	7	1	1	1
Kannabis	62	44	40	48
Alkoholi	38	31	35	36
Muut	–	3	2	1
Ollut monipäihdekäyttöä edellisen kk:n aikana (%)				
Kyllä	79	66	53	46
Ei	10	31	41	49
Ei tiedossa	10	3	5	5
Pistämällä joskus huumeita käyttäneet (%)				
Kyllä, kuluneen kuukauden aikana	48	47	41	35
Kyllä, edellisen vuoden mutta ei kuluneen kuukauden aikana	3	16	23	20
Kyllä, ei edellisen vuoden aikana	7	10	21	36
Ei koskaan pistämistä	34	23	13	8
Ei tiedossa	7	4	2	1
Testattu HIV (%)				
Kyllä	45	68	81	90
Ei koskaan	31	17	5	3
Ei tiedossa	24	16	13	7
Testattu C-hepatiitti (%)				
Kyllä	45	74	85	92
Ei koskaan	31	15	5	3
Ei tiedossa	24	12	10	5

Liitetaulukko 2c. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: päihteiden ongelmakäyttö opioidien käytön mukaan

Päihteiden ongelmakäyttö	Opioideja ja mahd. muita päihteitä			Ei opioideja	
	Kaikki	Korvaushoidossa	Ei korvaushoidossa	Stimulantteja tai rauhoittavia lääkkeitä yms.	Vain kannabista / kannabista ja alkoholia
N	1022	544	269	159	50
Ensisijainen ongelmapäihde (%)					
Opioidit	34	29	71	.	.
Heroiini	1	1	1	.	.
Buprenorfiini	27	22	59	.	.
Muu opioidi	6	6	11	.	.
Stimulantit	21	22	12	42	.
Rauhoittavat lääkkeet	20	27	7	21	.
Kannabis	14	14	3	10	76
Alkoholi	11	7	7	26	24
Muut	0,0	0,0	–	1	–
1.–5. ongelmapäihdeet (%)					
Opioidit	46	36	100	.	.
Heroiini	1	2	2	.	.
Buprenorfiini	35	26	81	.	.
Muu opioidi	11	9	22	.	.
Stimulantit	53	51	51	78	.
Rauhoittavat lääkkeet	58	66	55	54	.
Hallusinogeenit	1	0,0	2	3	.
Kannabis	44	46	28	48	100
Alkoholi	34	28	32	53	60
Muut	2	2	2	5	–
Ollut monipäihdekäyttöä edellisen kk:n aikana (%)					
Kyllä	55	48	72	56	38
Ei	40	48	23	36	58
Ei tiedossa	5	4	5	8	4
Pistämällä joskus huumeita käyttäneet (%)					
Kyllä, kuluneen kuukauden aikana	41	39	61	25	–
Kyllä, edellisen vuoden mutta ei kuluneen kuukauden aikana	20	27	10	16	6
Kyllä, ei edellisen vuoden aikana	23	30	11	18	20
Ei koskaan pistämistä	15	3	17	34	72
Ei tiedossa	2	1	1	8	2
Pistämisen aloitusikä (v)					
Keskiarvo	20,4	20,1	20,4	21,5	22,1
Mediaani	19	18	19	20	20
Testattu HIV (%)					
Kyllä	79	91	77	54	46
Ei koskaan	9	1	10	25	24
Ei tiedossa	12	8	13	21	30
Testattu C-hepatiitti (%)					
Kyllä	83	94	82	57	50
Ei koskaan	8	1	9	25	22
Ei tiedossa	9	5	9	18	28

Liitetaulukko 3a. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit hoitoon- tai kuntoutukseenhakeutumiskerran, sukupuolen ja palvelumuodon mukaan

Hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit	Kaikki	1. kertaa hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuneet	Miehet	Naiset	Laitoshoito tai -kuntoutus	Avohoito tai -kuntoutus
N	1022	140	735	287	559	451
Hoidon tai kuntoutuksen luonne (%)						
Avohoito	44	27	46	40	.	100
Laitoshoito	54	71	53	57	99	.
Vankila	0,0	1	0,0	0,0	1	–
Muu tai tuntematon	1	1	1	1	–	–
Hoito- tai kuntoutuspaikan tyyppi (%)						
Terveystieteiden yksikkö	3	1	3	2	–	7
Vieroitusyksikkö	23	43	22	26	42	0,0
Korvausyksikkö	32	6	34	28	1	70
Psykiatrian tai päihdepsykiatrian yksikkö	9	1	10	9	17	–
Avomuotoinen päihdehoito- ja	9	19	9	11	–	21
Laitosmuotoinen päihdehoito- ja	21	28	21	22	38	1
Muut	1	1	1	2	2	0,0
Vieroitushoito (%)						
Ei vieroitushoitoa	55	33	58	46	29	86
Toteutetaan vieroitushoitoa	43	65	39	52	69	10
Ei tiedossa	2	2	2	2	1	3
Hoito- tai kuntoutuskontaktit (%)						
Hoito tai kuntoutus jatkuu tässä yksikössä edelliseltä vuodelta	25	–	28	18	9	45
Viimeisen 6 kk aikana toisessa yksikössä tai toisella hoito- tai kuntoutusyksiköllä tässä yksikössä	23	–	23	25	28	17
Ei viimeisen 6 kk aikana	38	–	37	40	45	29
Ei aikaisempia hoito- tai kuntoutuskontakteja	14	100	13	17	18	8
Hoitoon tai kuntoutukseen ohjautuminen (%)						
Vieroitushoito	4	2	4	3	3	4
Muu päihdepalveluyksikkö	49	32	48	49	46	52
Perusterveydenhuolto	11	14	11	11	16	5
Työterveyshuolto	0,0	2	0,0	0,0	0,0	1
Muu terveydenhuolto	3	3	3	3	4	1
Lastensuojelu	3	6	2	6	2	4
Muu sosiaalihuolto	2	3	2	2	2	2
Kouluun tai opiskeluun liittyvä taho	0,0	1	0,0	0,0	0,0	–
Poliisi, oikeuslaitos, vankila	5	6	7	2	8	1
Hakeutunut hoitoon itse tai läheisten tuella	18	28	17	18	15	21
Muu/Ei tiedossa	5	4	5	6	3	8
Ensimmäistä kertaa hoitoon tai kuntoutukseen hakeutumisen iän mediaani (v) ensimmäisen päihteen mukaan						
Opioidit	.	29
Buprenorfiini	.	28
Muu opioidi	.	32
Stimulantit	.	25
Rauhoittavat lääkkeet	.	23
Kannabis	.	27,5
Alkoholi	.	27,5
Hoito- tai kuntoutusjakson buprenorfiini- tai metadonilääkitys (%)						
Ei lääkitystä	35	79	33	41	48	20
Korvaushoidossa, mutta hoidosta vastaa toinen taho	1	–	2	1	3	0,0
Korvaushoidon tarpeen arviointi	4	7	3	5	0,0	8
On lääkitys	59	11	61	53	49	71
Ei tiedossa	1	2	1	–	0,0	1
Onko ollut koskaan korvaushoidossa (%)						
Ei koskaan korvaushoidossa	41	94	38	47	52	26
Kyllä, nyt tai aiemmin	57	–	59	51	44	73
Ei tiedossa	2	6	3	2	3	1

Liitetaulukko 3b. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat: hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit ikäryhmittäin

Hoitoon hakeutuminen ja hoitokontaktit	< 20 v	20–29 v	30–39 v	40– v
N	29	287	364	342
Hoidon luonne (%)				
Avohoito	17	32	45	56
Laitoshoito	83	67	54	42
Vankila	–	1	1	–
Muu tai tuntematon	–	1	1	1
Hoitopaikan tyyppi (%)				
Terveystieteiden yksikkö	–	3	4	2
Vieroitusyksikkö	41	29	23	18
Korvausyksikkö	–	16	31	50
Psykiatrian tai päihdepsykiatrian yksikkö	7	10	10	9
Avomuotoinen päihdehoito- ja kuntoutusyksikkö	17	13	9	6
Laitosmuotoinen päihdehoito- ja kuntoutusyksikkö	34	26	23	14
Muut	–	2	1	1
Vieroitushoito (%)				
Ei vieroitushoitoa	24	46	59	60
Toteutetaan vieroitushoitoa	69	53	40	35
Ei tiedossa	7	1	1	4
Hoitokontaktit (%)				
Hoito jatkuu tässä hoitoyksikössä edelliseltä vuodelta	3	14	24	38
Viimeisen 6 kk aikana toisessa hoitoyksikössä tai -jaksolla	24	25	25	20
Ei viimeisen 6 kk aikana	21	37	40	38
Ei aikaisempia hoitokontakteja	52	24	11	4
Hoitoon ohjautuminen (%)				
Vieroitushoito	–	4	5	2
Muu päihdepalveluyksikkö	45	44	46	56
Perusterveydenhuolto	17	13	11	9
Työterveyshuolto	–	1	–	–
Muu terveydenhuolto	10	3	3	2
Lastensuojelu	7	5	3	2
Muu sosiaalihuolto	3	2	2	1
Kouluun tai opiskeluun liittyvä taho	–	1	–	–
Poliisi, oikeuslaitos, vankila	3	5	6	4
Hakeutunut hoitoon itse tai läheisten tuella	14	19	19	15
Muu/Ei tiedossa	–	9	20	27
Hoitojakson buprenorfiini- tai metadonilääkitys (%)				
Ei lääkitystä	83	53	32	20
Korvaushoidossa, mutta hoidosta vastaa toinen taho	–	1	2	1
Korvaushoidon tarpeen arviointi	3	5	3	4
On lääkitys	10	40	62	75
Ei tiedossa	3	1	1	–
Onko ollut koskaan korvaushoidossa (%)				
Ei koskaan korvaushoidossa	86	63	36	23
Kyllä, nyt tai aiemmin	3	35	61	75
Ei tiedossa	10	2	2	2

THL Tilastoraportti 43/2024

Liitetaulukko 3c. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: hoitoon tai kuntoutukseen hakeutuminen ja hoito- tai kuntoutuskontaktit opioidien käytön mukaan

Hoitoon hakeutuminen ja hoitokontaktit	Opioideja ja mahd. muita päihteitä			Ei opioideja	
	Kaikki	Korvaushoidossa	Ei korvaushoidossa	Stimulantteja tai rauhoittavia lääkkeitä yms.	Vain kannabista / kannabista ja alkoholia
N	1022	544	269	159	50
Hoidon luonne (%)					
Avohoito	44	58	26	30	38
Laitohoito	54	40	73	69	60
Vankila	0	0	0	1	2
Muu tai tuntematon	1	1	1	2	–
Hoitopaikan tyyppi (%)					
Terveydenhuollon yksikkö	3	5	1	–	–
Vieroituslaitosyksikkö	23	17	34	31	16
Korvauslaitosyksikkö	32	53	14	1	2
Psykiatrian tai päihdepsykiatrian yksikkö	9	6	11	17	20
Avomuotoinen päihdehoito- ja kuntoutusyksikkö	9	1	10	28	34
Laitosmuotoinen päihdehoito- ja kuntoutusyksikkö	21	17	29	20	24
Muut	1	1	0	3	4
Vieroitushoito (%)					
Ei vieroitushoitoa	55	65	34	53	56
Toteutetaan vieroitushoitoa	43	32	64	45	42
Ei tiedossa	2	3	2	2	2
Hoitokontaktit (%)					
Hoito jatkuu tässä hoitoyksikössä edelliseltä vuodelta	25	37	9	13	22
Viimeisen 6 kk aikana toisessa hoitoyksikössä tai -jaksolla	23	26	22	18	18
Ei viimeisen 6 kk aikana	38	37	41	39	26
Ei aikaisempia hoitokontakteja	14	–	28	30	34
Hoitoon ohjautuminen (%)					
Vieroitushoito	4	5	3	2	–
Muu päihdepalvelusyksikkö	49	61	43	23	26
Perusterveydenhuolto	11	8	17	11	8
Työterveyshuolto	0	–	0	2	–
Muu terveydenhuolto	3	1	3	6	10
Lastensuojelu	3	1	3	6	12
Muu sosiaalihuolto	2	1	3	3	6
Kouluun tai opiskeluun liittyvä taho	0	–	1	–	–
Poliisi, oikeuslaitos, vankila	5	2	5	13	18
Hakeutunut hoitoon itse tai läheisten	18	13	19	31	14
Muu/Ei tiedossa	5	8	2	4	6
Hoitojakson buprenorfiini- tai metadonilääkitys (%)					
Ei lääkitystä	35	–	59	97	96
Korvaushoidossa, mutta hoidosta vastaa toinen taho	1	3	–	–	–
Korvaushoidon tarpeen arviointi	4	–	14	1	–
On lääkitys	59	97	26	–	–
Ei tiedossa	1	–	0	3	4
Onko ollut koskaan korvaushoidossa (%)					
Ei koskaan korvaushoidossa	41	–	88	84	88
Kyllä, nyt tai aiemmin	57	100	10	6	8
Ei tiedossa	2	–	3	10	4

Liitetaulukko 4. Huumehoidon ja -kuntoutuksen asiakkaat 2023: taustatiedot ja päihteiden ongelmakäyttö alueittain

Taustatiedot ja päihteiden ongelmakäyttö	Maakunnat, joissa asukasluvultaan kuntia			
	Uusimaa	Muu Suomi	yli 100 000 as.	enintään 100 000 as.
N	452	570	833	189
Sukupuoli (%)				
Mies	76	69	73	66
Nainen	24	31	27	34
Ikä (v)				
Keskiarvo	38,9	32,9	36,3	32,2
Mediaani	39	32	36	31
Ensisijainen ongelmapäihde (%)				
Opioidit	28	39	34	36
Heroiini	2	0,0	1	1
Buprenorfiini	22	31	27	28
Muu opioidi	5	7	6	8
Stimulantit	19	23	20	25
Rauhoittavat lääkkeet	26	14	20	16
Kannabis	16	12	14	10
Alkoholi	10	12	11	12
Muut	0,0	0,0	0,0	1
Ensisijaisen päihteen käytön aloitusikä, mediaani (v)				
Opioidit	19,5	19	19	19
Buprenorfiini	20	19	19	18,5
Stimulantit	18	18	18	18
Rauhoittavat lääkkeet	16	18	17	17
Kannabis	14	16	15	15,5
Alkoholi	14	13	13	13
Mainittu 1.–5. ongelmapäihteenä (%)				
Opioidit	36	53	44	54
Heroiini	2	1	1	1
Buprenorfiini	27	42	34	41
Muu opioidi	10	12	11	13
Stimulantit	48	56	52	54
Rauhoittavat lääkkeet	64	54	59	52
Kannabis	47	42	45	40
Hallusinogeenit	1	1	1	2
Alkoholi	36	33	35	32
Muut	3	1	3	1

**Liitetaulukko 5. Päihdehuollon huumeasiakkaat 2023:
perhe ja lapset**

Perhe ja lapset	Kaikki	Miehet	Naiset
N	1022	735	287
Asuuko toisen aikuisen kanssa (%)			
Puoliso	17	13	27
Sukulainen/sukulaisia	4	5	2
Ystävä/ystäviä	1	1	–
Yksin	71	73	67
Muu/Ei tietoa	7	8	4
Onko lapsia (%)			
Kyllä, nuorin alle kouluikäinen	14	11	21
Kyllä, nuorin 7-17v	15	15	16
Kyllä, kaikki täysikäisiä	8	8	6
Ei	61	63	55
Ei tietoa	3	3	2
Jos alaikäisiä lapsia			
Asuuko alaikäisen lapsen kanssa (%)			
Asuu alaikäisen kanssa	19	16	22
Asuu osittain alaikäisen kanssa	8	6	12
Ei asu alaikäisen kanssa	73	77	66
Ei tietoa asuuko alaikäisen kanssa	0,0	1	–
Lastensuojelun tukitoimien piirissä (%)	64	55	80

THL Tilastoraportti 43/2024

**Liitetaulukko 6. Päihdehuollon huumeasiakkaat 2023:
opioidiriippuvuuden korvaushoito**

Korvaushoitoasiakkaat (N=544)	N	%
Korvaushoidon tyyppi		
Kuntouttava	228	42
Kuntouttava, apteekkisopimus	25	5
Haittoja vähentävä	242	44
Suunnitelmallinen lopetus	2	0,0
Muu	2	0,0
Vastaa muu taho	7	1
Ei tiedossa	38	7
Korvaushoitolääke		
Buprenorfiini-naloksoni kielenalusvalmiste	220	40
Metadoni tai levometadoni	148	27
Buprenorfiini kielenalusvalmiste	10	2
Buprenorfiini-injektio	136	25
Läkettä noudetaan		
Päivittäin	170	31
Useita kertoja viikossa	163	30
Kerran viikossa	116	21
Joka toinen viikko	–	–
Harvemmin	25	5
Ei tiedossa	70	13

THL Tilastoraportti 43/2024